

تجارب یاد گیری

(تجربیات خاص معلمی)

جلد اول

مؤلفان:

دکتر زہرہ حمزہ لو۔ دکتر مہین حسن فامیان۔ دکتر عاطفہ پایز۔ دکتر علی محمود لو

اساتید دانشگاه فرهنگیان

شابک	ج ۵: ۶۴-۷۸۳-۶۰۰-۹۷۸
شماره کتابشناسی ملی	۵۰۷۹۹۰۴
عنوان و نام پدیدآور	تجارب یادگیری: (تجربیات خاص معلمی) / مولفان زهره حمزولو ... (و دیگران).
مشخصات نشر	تبریز: انتشارات پژوهش‌های دانشگاه، ۱۳۹۶-
مشخصات ظاهری	ج.
یادداشت	مولفان زهره حمزولو، مهین حسن قامیان، عاطفه پایز، علی محمودلو.
عنوان دیگر	تجربیات خاص معلمی.
موضوع	معلمان -- اثر بخشی
موضوع	Effective teaching
موضوع	تدریس اثربخش
موضوع	Teacher effectiveness
موضوع	یادگیری فعال
موضوع	Active learning
موضوع	معلمان -- روابط با شاگردان
موضوع	Teacher-student relationships
رده بندی دیویی	۳۷۱/۱۰۲
رده بندی گره	LB۱۰۲۵/۳:۴ ۱۳۹۶
شناسه افز.	حمزولو، زهره، ۱۳۵۷ -
شماره رده	انتشارات پژوهش‌های دانشگاه
شناسه افز.	University Press Publications
وضعیت فهرست نویسی	فیا

عنوان کتاب:	تجارب یادگیری (تجربیات خاص معلمی) جلد اول
تألیف:	زهره حمزولو - مهین حسن قامیان - عاطفه پایز - علی محمودلو
ناشر:	انتشارات پژوهش‌های دانشگاه
طراح روی جلد:	نعمه منافع زاده
صفحه آرائی:	الهام اعراف فدائی
چاپ و مصافی:	چاپ پیشگام
تیراژ:	۱۰۰۰ جلد
نوبت چاپ:	اول / ۱۳۹۷
شابک:	۹۷۸-۶۰۰-۴۸۳-۰۶۴-۵
قیمت:	۱۵۰۰۰ تومان

انتشارات پژوهش‌های دانشگاه

عضو رسمی انجمن ناشران دانشگاهی

آدرس دفتر مرکزی: آذربایجان شرقی، تبریز، آبرسان، مجتمع تجاری بلور، روبروی کلانتری، داخل حیاط (ضلع شرقی)، پلاک ۳۹
تلفن های تماس بخش مدیریت: ۰۹۱۴۶۱۴۳۳۴۶/۰۴۱۳۳۲۶۲۱۱۶ بخش امور فنی: ۰۴۱۳۳۲۵۰۲۴۸
دفتر اهر: شهرستان اهر - میدان معلم - روبروی دارایی - انتشارات پژوهش‌های دانشگاه / دفتر اهر تلفن: ۰۹۳۰۸۱۴۸۴۸۶
مرکز پخش: آذربایجان شرقی، تبریز، خیابان امام، روبروی سه راه طالقانی، انتشارات شایسته تلفن: ۰۴۱-۳۵۵۶۱۹۶۱
www.Pajohesh-daneshgah.ir / Info@pajohesh-daneshgah.ir www.Unpb.org / Info@unpb.org

طبق قانون حمایت از حقوق ناشران و مولفان هر شخص حقیقی و حقوقی که تمام یا قسمتی از این اثر را بدون اجازه ناشر و مولف، نشر یا عرضه یا تکثیر یا تجدید چاپ نماید مورد پیگیری جدی قانونی خواهد گرفت و مطابق با جرایم قوانین اسلامی برخورد خواهد شد.

پیش گفتار

معلمی به عنوان موقعیتی مناسب برای رشد در عرصه های فردی و اجتماعی و همچنین فرصت و زمینه ای برای ارتقاء سطح رشد فراگیران نیازمند آن است که معلم فعالیت های انجام گرفته خویش را در بوته نقد و بررسی قرار داده و با نگاهی تأملی عملکرد و تجربه خود را واکاوی می کند.

یکی از بهترین انواع یادگیری که ماندگاری یا پایداری زیادی داشته و عمدتاً در افراد درونی شده و در نگرش های فرد به نشین می شود یادگیری از خویش و تجربه خویش است. وقوف و اشراف به خود و عمل خویش! بهره مندی از مهارت های عالی ذهنی همچون فراشناخت، تجزیه و تحلیل و استنتاج و تقویت آن می تواند در واکاوی تجربه بسیار مؤثر باشد. به عبارتی دیگر یادگیری مؤثر بر پایه تجارب معلم در فضای کلاسی و مدرسه استوار است. فعالیت هایی که همسو با فرهنگ یادگیری فرد، منطقه یا جامعه نیستند نمی توانند منجر به ایجاد یادگیری پایدار در دانش آموزان بشوند.

آنچه معلمان خود در زمان دانش آموزی دریافته اند، آنست که از تجربه معلمی کردن در مدرسه آموخته اند منجر به یادگیری حرفه ای معلمی و گسترش آن در طول سنوات آموزشی خواهد شد. معلمی حرفه ای حاصل آموزش و بهره مندی از نظریات و روش های رسمی دانشگاهی، تجارب و فعالیت های عملی و نقد و واکاوی تجارب خویش و هم تجارب دیگران می باشد. آشنایی با تجارب معلمان که گاه بسیار ناب و کمیاب است می تواند در انتخاب انگیزه و اعتماد برای انجام عمل خلاقانه در موقعیت های یادگیری کلاس و مدرسه بسیار مؤثر باشد. هم چنین مواردی را به افراد یاد می دهد که عمدتاً در کتب درسی دانشگاهی مطرح نمی شود. و یا کمتر به آن پرداخته می شود.

هدف از تألیف این کتاب تأکید بر نقش تجربه در فرایند تدریس و یادگیری حرفه ای برای دست اندر کاران نظام آموزش و پرورش، شیفتگان و دوستاناران حرفه معلمی، معلمان مشغول به تدریس و هم چنین دانشجویانی است که به قصد ورود به حرفه معلمی مشغول به تحصیل می باشند. این کتاب به ویژه برای دانشجویان دانشگاه فرهنگیان به منظور بهره گیری از تجارب خاص

آموزشگران در سطوح مختلف از دانشجویان کارورز تا اساتید بازنشسته در ارائه و اجرای حرفه ای معلمی مفید می باشد. مطالعه سرفصل های این کتاب برای سایر افراد علاقمند به حوزه یادگیری نیز قابل استفاده در جهات گوناگون خواهد بود.

کتاب حاضر در ۱۱ فصل تنظیم شده است و اطلاعات علمی مفصلی در خصوص نقش تجربه در معلمی به خواننده می دهد و با هدف یکپارچه سازی تجارب معلمان با نگاهی متفاوت کار معلمی را توصیف و تشریح می کند.

فصل اول کتاب به این مهم اختصاص دارد. فصل دوم و سوم به بیان ویژگیهای معلم حرفه ای پرداخته است و نقش معلم در حل مشکل دانش آموز را در قالب اقدام پژوهی به عینه نشان می دهد. فصل چهارم و پنجم ویژگی های آموزش و یادگیری در قرن ۲۱ را بیان می کند:

داشتن اطلاعات علمی مناسب، آشنایی با روش های تدریس، تلاش در جهت باز آموزی از طریق مطالعه و شرکت در دوره هدای ضمن خدمت، آشنایی با اصول برخاسته از روان شناسی تربیتی و داشتن طرح درس به شیوه نوین، ویژگی های معلم قرن ۲۱ می باشد. همچنین داشتن ابتکار و خلاقیت، ایجاد سوال در فراگیران، احترام، تخیل و و خطرپذیری از دیگر ویژگی های مورد نیاز برای معلمان این عصر و دوره عنوان شده است.

فصل ششم کتاب اختصاص به مطالبی در باب تدریس و روشهای تدریس دارد که ابزار قدرتمند معلم در کار خویش است و نقش مهمی در کیفیت آموزش دارد. یادگیری فراگیران دارد. مفهوم تدریس به آن قسمت از فعالیت های آموزشی که با حضور معلم در کلاس درس اتفاق می افتد اطلاق می شود که عبارت است از تعامل معلم و دانش آموز بر اساس طرحی منظم و هدفدار معلم برای ایجاد تغییر در رفتار دانش آموز.

انواع روش های تدریس از روش های سنتی تا روشهای نوین و فعال تدریس در ادامه فصل مورد بررسی قرار گرفته اند.

تأکید بر استفاده از تکنولوژی آموزشی و وسایل آموزشی و کمک آموزشی بحث ویژه مطرح در فصل هفتم این کتاب است. میزان بهره گیری و استفاده مطلوب و به جای معلمان و دبیران از وسایل

کمک آموزشی در ارتقاء کیفیت آموزشی تأثیرات سازنده ای دارد. استفاده صحیح معلمان از تکنولوژی آموزشی، جریان یادگیری را تسهیل می کند، در تثبیت مواد آموزشی در ذهن دانش آموزان و پایداری آموخته ها و ترغیب دانش آموزان مؤثر است. با توجه به اینکه ارزشیابی دوره شش ساله ابتدایی توصیفی است و بر اساس پوشه کار انجام می گیرد لذا اهمیت، ویژگی و مواد و محتوی پوشه کار در فصل ۸ کتاب به تفصیل مورد توجه و بحث قرار گرفته است. فصول ۹ و ۱۰ کتاب با داشتن آرمان ایجاد مدارس شاد به بحث شادی، علل و عوامل مؤثر بر آن، جواب متعدد آن و همچنین روش ها و راهکارهای ایجاد شادی در مدارس و دانش آموزان می پردازد. شادی برای انسان یک ضرورت است که با آن زندگی معنا پیدا می کند و عواطف منفی مثل ناکامی و ناامیدی و ترس بی اثر می شود. د پرتو شادی است که انسان می تواند خویشتن را بسازد و قله های پیشرفت را ببیند و در اجتماعات سازنده ی خود را ایفا نماید. مدرسه ی شاد، مدرسه ای است که در آن "زیستن برای یادگیری و یادگیری برای زیستن است" در این مدرسه دانش آموزان صمیمیت، تعاون و همکاری بیشتری پیدا بگر دارند و همچنین هدف آموزش و پرورش در چنین مدرسه ای برای همه روشن است.

با توجه به نقش بسیار بزرگ تجربه در فرایند آموزش و تدریس و همچنین اثر بلامنازع تجربه در پرورش معلمان حرفه ای بخش مهمی از کتاب "تجارب خاص" اختصاص به تجارب ناب و جذاب دانشجویان کارورز، نو معلمان، معلمان و معلمان بازنشسته و امید دانشگاه دارد. به دلیل اهمیت موضوع، جلد دوم کتاب به این تجارب اختصاص یافته است. نگارندگان امیدوارند که با گردآوری تجارب اهل فن و نقد و بررسی این تجارب بتوانند علاوه بر قدر دانان از زحمات بزرگواران عرصه آموزش و پرورش تسهیل گر فرایند یادگیری و تدریس باشند. با هم پیچیدگی آموزش و مفهوم منحصر بفرد آن کمک نموده و گام یا گام هایی برای تحقق معلمی حرفه ای ببینند و در نهایت معلمی را به عنوان هنری بی بدیل معرفی کرده و حق مطلب را در حد بضاعت و توان به جای آورند.

فهرست مطالب

پیش گفتار.....	۳
----------------	---

فصل ۱: تجربه راهی به سوی کمال

مقدمه.....	۱۶
تجربه چیست؟.....	۱۶
تعاریف متنوع از تجربه.....	۱۹
تفاوت بین علم و تجربه.....	۲۱
اهمیت تجربه.....	۲۲
یک تجربه.....	۲۵
چرخه یادگیری.....	۲۷
پرسش های مطرح در زمینه مستند سازی تجارب.....	۲۷
هدف مستند سازی.....	۲۷
مراحل حل مسأله - اقدام پژوهی.....	۲۷
مراحل مستند سازی.....	۲۷
مزایای مستندسازی.....	۲۸

فصل ۲: معلم حرفه ای

معلم حرفه ای کیست؟.....	۳۰
چگونه کلاس جذابی برای دانش آموزان خود فراهم کنیم؟.....	۳۲
چرا باید برای دانش آموزان ایجاد انگیزه کرد؟.....	۳۲
فنون ایجاد انگیزه در یادگیرندگان.....	۳۳
کمال معلم و معلم کمال.....	۴۰

فصل ۳: یک تجربه عملی

چگونه توانستیم دانش آموزی را از حالت انفعالی خارج کنیم؟.....	۴۸
طرح مسئله.....	۴۸
آشنایی با برخی از اصطلاحات.....	۴۹
ویژگیهای شخصیتی افراد درونگرا.....	۴۹
توصیف وضعیت و بررسی اولیه.....	۵۰
گردآوری اطلاعات.....	۵۱
تجزیه و تحلیل داده ها.....	۵۱
اقدام اول.....	۵۱

۵۲		اقدام دوم
۵۲		اقدامات دیگر
۵۳		گردآوری اطلاعات (۲)

فصل ۴: آموزش و یادگیری در قرن ۲۱

۵۶		مقدمه
۵۶		فضاهایی که در یک فضای آموزش باید مورد استفاده قرار گیرند
۵۶		ویژگی های معلم در قرن ۲۱
۵۸		محتوای فضای قرن بیست و یکم
۶۰		مسائل اساسی در آموزش و پرورش قرن ۲۱
۶۰		ویژگی های معلم در قرن ۲۱
۶۰		الف) اطلاعات
۶۲		ب) ابتکار
۶۴		ج) مهارت و سرب
۶۸		نتیجه

فصل ۵: یادگیری

۷۲		تعریف یادگیری
۷۳		روش تدریس
۷۹		آینده نگری

فصل ۶: چند روش در آموزش ابتدایی

۸۲		تعریف روش
۸۴		تعریف تدریس
۸۴		روش کنفرانس (گرد هم آیی)
۸۴		روش شاگرد - استادی
۸۵		روش چند حسی (مختلط)
۸۵		روش حل مسئله
۸۶		روش پروژه ای
۸۶		شیوه سخنرانی
۸۶		شیوه بازگویی
۸۷		شیوه پرسش و پاسخ
۸۷		شیوه تمرینی
۸۷		شیوه بحثی

شیوه نمایشی	۸۸
شیوه آزمایشی (روش اجرا کردن یا یادگیری بوسیله عمل)	۸۸
شیوه گردش علمی	۸۹
استفاده از منابع دیداری و شنیداری	۸۹

فصل ۷: اهمیت مواد آموزشی

در فرایند یاددهی - یادگیری	۹۱
مقدمه	۹۲
اهمیت وسایل آموزشی	۹۲
اثرات مثبت کاربرد آموزشی (وسایل آموزشی)	۹۳
دلایل استفاده از وسایل کمک آموزشی در جریان تدریس	۹۴
الف (معطلات ومشكلات آموزشی)	۹۴
ب (نقش حواس در یادگیری)	۹۴
ج (نقش مواد و وسایل آموزشی در تدریس یادگیری)	۹۴

فصل ۸: پوشه کار دانش آموز و تاثیر آن بر یادگیری

مقدمه	۹۸
مفهوم پوشه کار	۹۹
اجزا وعناصر پوشه کار	۹۹
توصیه ها	۱۰۰
چه مواردی را درپوشه کار نگهداری کنیم ؟	۱۰۰
ویژگی های روش پوشه کار	۱۰۱
برخی از مزیت های روش پوشه کار	۱۰۲
مراحل تهیه پوشه کار	۱۰۲
نقش معلم درتهیه پوشه کار	۱۰۳
پوشه کار و تاثیر آن در یادگیری	۱۰۴
نتایج پوشه کار	۱۰۵

فصل ۹: مدرسه شاد

اگر می خواهیم مدرسه ای با نشاط داشته باشیم	۱۰۸
نقش آراستگی ظاهر معلم در فرایند تعلیم و تربیت	۱۰۹
اهمیت آراستگی ظاهر معلمان و تاثیر آن بر مخاطبان	۱۰۹
نقش آراستگی ظاهری معلمان در کیفیت آموزش	۱۱۲

فصل ۱۰: راهکارهای ایجاد مدرسه ای شاد

۱۲۰	مقدمه
۱۲۰	تعریف شادی
۱۲۱	انواع شادی و شادمانی
۱۲۳	ضرورت شادی و شاد زیستن
۱۲۴	برنامه ریزی برای شادی و شادمانه زیستن
۱۲۷	ویژگی های افراد شاد
۱۲۸	شادها مشتاق تغییر هستند و از تغییر هراسی ندارند
۱۲۹	افراد شاد فرصت ها را می شناسند
۱۲۹	اشخاص شاد برای آینده برنامه ریزی می کنند
۱۳۳	نیاز به مشاهده های یادگیری شاد
۱۳۴	تعریف شادی از دید روانشناختی
۱۳۴	معلم شاد و با هیجه
۱۳۶	چگونگی ایجاد فضای شاد
۱۳۶	راهکارهای مناسب
۱۳۸	راهکارهای شاداب سازی مدارس
۱۳۹	معلم شاد در کلاس شاد
۱۴۰	مدرسه زیبا و سرسبز
۱۴۰	فقر شادی در مدارس
۱۴۱	توصیه هایی برای شاداب سازی مدارس
۱۴۳	چگونه مدرسه ای شاد داشته باشیم؟
۱۴۴	اهداف و ویژگی های مدرسه ای شاد و آثار و فواید شادی در کودکان و نوجوانان
۱۴۴	شادی چیست؟
۱۴۴	ضرورت شادی
۱۴۵	شادی و موفقیت
۱۴۵	رابطه شادی با زندگی
۱۴۵	دین داری و شادی
۱۴۶	اهداف مدرسه ای شاد
۱۴۶	ویژگی های مدرسه ای شاد
۱۴۶	نقش معلم
۱۴۷	فضای فیزیکی مدرسه
۱۴۷	فعالیت های فوق برنامه

۱۴۸.....	نقش قوانین و مقررات
۱۴۸.....	نقش رنگها و پوشش در مدارس
۱۴۹.....	نقش خود افراد
۱۴۹.....	اهمیت و فواید شادمانی
۱۵۱.....	راهکارهای افزایش شادی
۱۵۳.....	یادداشت یک معلم ابتدایی با ۴۳ سال سابقه تدریس به مناسبت روز دانش آموز ۱۳۹۶

www.ketab.ir